

**Opinia ornitologiczna dla przedsięwzięcia polegającego
na termomodernizacji budynku przedszkola w Zakrzewie.**

Lokalizacja: Zakrzewo, pow. złotowski, woj. wielkopolskie

Zamawiający: **Gmina Zakrzewo**
ul. Kujańska 5
77-424 Zakrzewo

Wykonawca: **COEKO Maciej Duda**
Sypniewo
ul. Szkolna 7
64-915 Jastrowie
e-mail: biuro@coeko.com
tel.: 668 224 336

prace terenowe:
dr Grzegorz Wojtaszyn - nietoperze
mgr Maciej Duda – ptaki

COEKO • Maciej Duda
Sypniewo, ul. Szkolna 7, 64-915 Jastrowie
REGON: 301098186, KIP: 842 424 32-24
tel. 668 224 336

Sypniewo, 2021 r.

Zgodność z oryginałem

- stwierdzam

Zakrzewo, dnia 18. MAR. 2022

WÓJT
mgr Marek Buława

1. WSTĘP.

Celem opracowania jest ocena wpływu projektowanych prac termomodernizacyjnych budynku przedszkola w Zakrzewie (działka ewidencyjna numer 293, obręb Zakrzewo) na chronione gatunki ptaków i nietoperzy.

Opinię sporządzono na zlecenie Gminy Zakrzewo.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz. 2183).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r o ochronie zwierząt (Dz. U. Nr 111, poz. 724 ze zm.)
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. u. Nr 75, poz. 493)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.)
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414 ze zm.)
- Ustawa Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 (Dz.U. 1997, poz. 553 ze zm.)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia).
- Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa).
- Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (tzw. Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r.

Powyższe akty prawne wprowadzają, w stosunku do gatunków objętych ochroną, między innymi zakazy zabijania, niszczenia ich gniazd, jaj, postaci młodocianych, siedlisk i ostoi, umyślnego płoszenia i niepokoienia. Rozporządzenie wskazuje również sposoby ochrony gatunków zwierząt poprzez odtwarzanie i budowanie sztucznych miejsc lęgowych (schrony, budki, skrzynki), dostosowywanie terminów i sposobów wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów rozrodu i hibernacji oraz obserwowanie i dokumentowanie (monitoring) stanowisk, ostoi i populacji gatunków. Jednocześnie wprowadzono odstępstwa od powyższych zakazów. Zakaz niszczenia gniazd ptaków (w tym usuwania gniazd starych) nie dotyczy ich usuwania z obiektów budowlanych od 16 października do końca lutego, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wymagają natomiast wszelkie odstępstwa od zakazów niszczenia siedlisk lub ostoi (a tym mogą być dla ptaków budynki) będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, a także czynności polegające na uniemożliwianiu dostępu do schronień, ich niszczeniu, usuwaniu lub uszkodzeniu, jak również umyślne płoszenie lub niepokoienie w miejscach noclegu lub hibernacji, a w okresie rozrodczym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących, lub zimujących. Należy tu zaznaczyć, że zgodnie z pismem Generalnego

Zakrzewo, dnia 10. MAR 2022

mgr Marek Buława 2

Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ/DOPozgis-4200/III-272/2484/10/Is/dł) z dnia 2 lipca 2010 za niszczenie siedlisk lęgowych ptaków chronionych można uznać również montowanie kratki w otworach wentylacyjnych budynków. Prace te można, a niekiedy nawet trzeba wykonać, jednak po wcześniejszym przeprowadzeniu oceny ich zasiedlenia przez doświadczonego ornitologa oraz uzyskaniu zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

1. OPIS BUDYNKU I ZAKRES PRAC REMONTOWYCH.

Budynek murowany składający się z budynku głównego z początku XX-wieku oraz współczesnych dobudówek. W segmencie południowym dach krokwiowy dwuspadowy kryty blachą.

Zakres prac obejmuje między innymi:

- ocieplenie elewacji warstwą spienionego polistyrenu,
- wymiana pokrycia dachowego.

Ryc. 1. Budynek przedszkola (czerwony dach) wraz z dobudówkami (z lewej kotłownia, po prawej pomieszczenia dla dzieci).

Zgodność z oryginałem
- podpisano -

Zakrzewo, dnia 1.8. MAR 2022

mgr Marek Buława

Ptaki

Z uwagi na narzucony termin wykonania opinii, prace wykonano w dniach 3 i 21 sierpnia 2021 roku. Kontrole prowadzono w godzinach porannych, do około godziny 9 oraz wieczorem, od około godziny 18 do zmierzchu. Kontrole polegały na obserwacji aktywności ptaków (nasłuch i obserwacje wizualne z użyciem sprzętu optycznego) oraz wyszukiwaniu i kontroli potencjalnych miejsc lęgowych i miejsc odpoczynku, jak strychy, szczeliny, otwory, kominki wentylacyjne itp. Z uwagi na porę roku, tj. zakończenie lęgów przez część gatunków, prace koncentrowały się na wykrywaniu potencjalnych miejsc lęgowych oraz siedlisk ptaków.

WYNIKI.

W obrębie budynku lub jego bezpośrednim sąsiedztwie stwierdzono ślady obecności dwóch gatunków ptaków:

kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*)

Możliwe gniazdowanie jednej pary w północnym szczycie budynku.

szpak (*Sturnus vulgaris*)

Dwa gniazda na strychu (w południowym szczycie budynku) oraz ślady wskazujące na dalsze cztery miejsca lęgowe.

Na strychu znaleziono odchody kuny (*Martes sp.*), co może być przyczyną stosunkowo niskiej liczebności ptaków.

Nietoperze

W celu wykazania możliwości występowania chronionych gatunków ssaków (nietoperzy) przeprowadzono wizję lokalną przedmiotowego obiektu. Kontrolą objęto strych budynku, na którym poszukiwano kolonii rozrodczych nietoperzy, śladów mogących świadczyć o przebywaniu nietoperzy oraz miejsc, w których mogłyby przebywać pojedyncze osobniki lub niewielkie ich zgrupowania. Przeprowadzono wieczorne nasłuchy detektorowe, połączone z rejestracją wydawanych przez nietoperze ultradźwięków oraz ich późniejszą analizą komputerową. Nasłuchy miały na celu rozpoznanie gatunków/gatunków nietoperzy zasiedlających strych oraz wszelkie inne elementy architektoniczne na zewnątrz i wewnątrz budynku. Do nasłuchów wykorzystywano detektory ultrasoniczne Pettersson D230 z systemem frequency-division umożliwiającym szerokopasmowy zakres detekcji, dzięki któremu można w tym samym czasie rejestrować nietoperze z różnych gatunków, z jakością pozwalającą na analizę komputerową nagranego sygnału.

WÓJT
mgr Marek Buława

nagrywane na stereofoniczny rejestrator cyfrowy ZOOM i zapisywane w formacie WAVE. Analizy komputerowej dokonano za pomocą programów bioakustycznych. Podczas nasłuchów prowadzono także wieczorne obserwacje wizualne nietoperzy w okolicy potencjalnych wylotów nietoperzy.

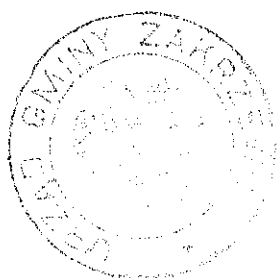
Według obowiązujących przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi gatunków chronionych. W Polsce ochroną prawną objęte są wszystkie gatunki nietoperzy. Ta grupa zwierząt jest szczególnie podatna na wpływ negatywnych skutków inwestycji termomodernizacyjnych, ograniczających ich dotychczasowe miejsca bytowania. Polskie prawo nie tylko zabrania bezpośredniego zabijania osobników należących do gatunków podlegających ochronie, ale również niszczenia ich siedlisk, jak również ich płoszenia i niepokojenia. Prawo polskie przewiduje również w ramach ochrony czynnej budowanie dla takich gatunków zastępczych miejsc, zwłaszcza do odbywania lęgów oraz wymóg takiego planowania terminów i sposobów prowadzenia prac, aby minimalizować negatywne oddziaływania. Chodzi głównie o to, żeby nie dopuszczać w trakcie prac do zamurowywania w przestrzeniach budynków żywych zwierząt, które skazane zostają w takim przypadku na powolną śmierć z głodu i pragnienia. Czyny takie zagrożone są surowymi sankcjami prawnymi z karą pozbawienia wolności, wykonywania zawodu czy określonej działalności.

Przy wykonywaniu prac remontowo-budowlanych, również takich jak termomodernizacja, administrator, inwestor oraz wykonawca powinien uwzględnić w swoich czynnościach zapisy w/w aktów prawnych stanowiących ramy ochrony zwierząt.

Wyniki

W trakcie przeprowadzonych kontroli w dniu 21.08.2021 roku w budynku Przedszkola w Zakrzewie, na podstawie przeprowadzonych obserwacji na strychu stwierdzono niewielkie ilości odchodów nietoperzy (guana) – fot.1. Podczas nasłuchów detektorowych, stwierdzono bardzo wysoką aktywność nietoperzy w sąsiedztwie budynku. Zarejestrowano sygnały echolokacyjne aktywnych w tym miejscu nietoperzy. W wyniku przeprowadzonych analiz bioakustycznych wykazano, iż zarejestrowane sygnały były emitowane przez karliki malutkie *Pipistrellus pipistrellus* oraz mroczyki późne *Eptesicus serotinus*. Zaobserwowano wyloty niewielkiej liczby nietoperzy (2 lub 3 osobniki) - karlików malutkich z opierzenia między rynną a dachem we wschodniej części budynku. (fot. 2 i 3). Ze względu na termin prowadzonej kontroli mogła to być pozostałość kolonii rozrodczej lub niewielkie zgrupowanie godowe tego gatunku.

Obecność guana na strychu świadczy o okresowej obecności nietoperzy na strychu budynku . W wyniku nasłuchów i obserwacji wykazano zgrupowanie karlików *Pipistrellus pipistrellus* w drewnianym opierzeniu dachu.

Zgodność z oryginałem
- stwierdzam -
18. MAR 2022
Zakrzewo, dnia

W O J T
mgr Marek Buława

WNIOSKI I ZALECENIA.

Prace można rozpocząć po uzyskaniu zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na zniszczenie siedlisk chronionych gatunków ptaków oraz nietoperzy.

- Prace można rozpocząć w okresie od 15 października a skończyć przed 1 marca.
- Po wymianie drewnianego opierzenia dachu należy wyciąć niewielkie otwory – szczeliny wlotowe dla nietoperzy: 2 cm wysokości i 15 cm szerokości, aby umożliwić przedostanie się nietoperzom do wnętrza przestrzeni w opierzeniu dachu.
- Ze względu na fakt, iż po remoncie możliwość wlotu na strych dla nietoperzy będzie prawdopodobnie znacznie ograniczona, należy zainstalować (na budynku lub w jego najbliższym otoczeniu) specjalne skrzynki dla nietoperzy (5 sztuk). Działanie to będzie stanowić kompensację utraconych kryjówek.
- W drzwiach (w ich górnej części) ziemianki w sąsiedztwie budynku wykonać otwór 2 cm wysokości i 15 cm szerokości, aby umożliwić przedostanie się nietoperzom do wnętrza.
- W celu zrekompensowania utraconych siedlisk ptaków proponuje się wykonanie w podbitce dachu (tuż pod rynną, w pionowej desce) otworów wlotowych o wymiarach około 4,7-5 cm.

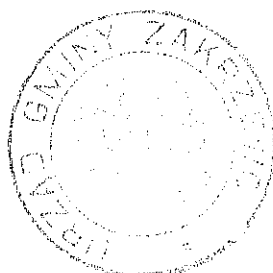
UWAGA: Wykonanie badań aktywności nietoperzy i kontroli strychu nie zawsze pozwalają na stu procentowe wykrycie kryjówek nietoperzy. Ze względu na ich bardzo skryty, nocny tryb życia oraz możliwość wciskania się w bardzo niewielkie szczeliny zdarza się, że mimo szczegółowej kontroli, kryjówki nietoperzy nie zostaną odnalezione. Dlatego podczas prac budowlanych należy zwracać uwagę na dźwięki dochodzące z otworów i obserwować ich otoczenie. W przypadku zaobserwowania zwierząt podczas prac budowlanych w innych miejscach niż wykazane w opinii lub zaistnienia podejrzenia, iż nietoperze znajdują się w innych szczelinach budynku należy skontaktować się z osobami wykonującymi inwentaryzację lub nadzór przyrodniczy. Powyższe zastrzeżenie dotyczy również obecności ptaków, ich gniazd, jaj oraz piskląt.

Zgoda na wykonanie prac
Zakrzewo, dnia 18 MAR 2022
WÓJT
mgr Marek Buława

Literatura.

- Chylarecki P. i Sikora A. 2007. Ocena liczebności gatunków lęgowych w Polsce. W: Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.) Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.
- Glapan J. 2015. Ekspertyza ornitologiczna dla budynku użyteczności publicznej przy ul. 29 stycznia 29 w Zakrzewie. mscr.
- Kuczyński L., Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa.
- Kus K., Stanaszek M., Szczepaniak P. 2010. Ptaki w budynkach. Remonty i docieplenia w zgodzie z przepisami ochrony przyrody. SOS, Kielce.
- Nowakowski W. 2010. Praktyka budowlana, a ochrona siedlisk jerzyka i innych chronionych gatunków synantropijnych— nowe spojrzenie na prawo. Materiały po spotkaniu szkoleniowo-dyskusyjnym. Bioexperts, Warszawa.
- Wylegała P., Dzięciołowski R., Jaros R., Kepel A. 2008. Standardy montowania ukryć dla ptaków i nietoperzy jako element prac dociepleniowych. PTOP „Salamandra”, Poznań.
- Wylegała P., Jaros R., Dzięciołowski R., Kepel A., Szkudlarek R., Paszkiewicz R. 2009. Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody. PTOP „Salamandra”, Poznań.
- Zyskowski D., Zielińska D. 2014. Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami. Federacja Zielonych Gaja, Szczecin 2014.

Zgodność z oryginałem
Załącznik
18. MAR 2022
WOJT
mgr Marek Buława

Fot. 1. Odchody nietoperzy na strychu przedszkola

Fot. 2. Opierzenie dachu, w którym stwierdzono zgrupowanie karlików malutkich *Pipistrellus pipistrellus*

Zgodność z oryginałem:
- stwierdzam -

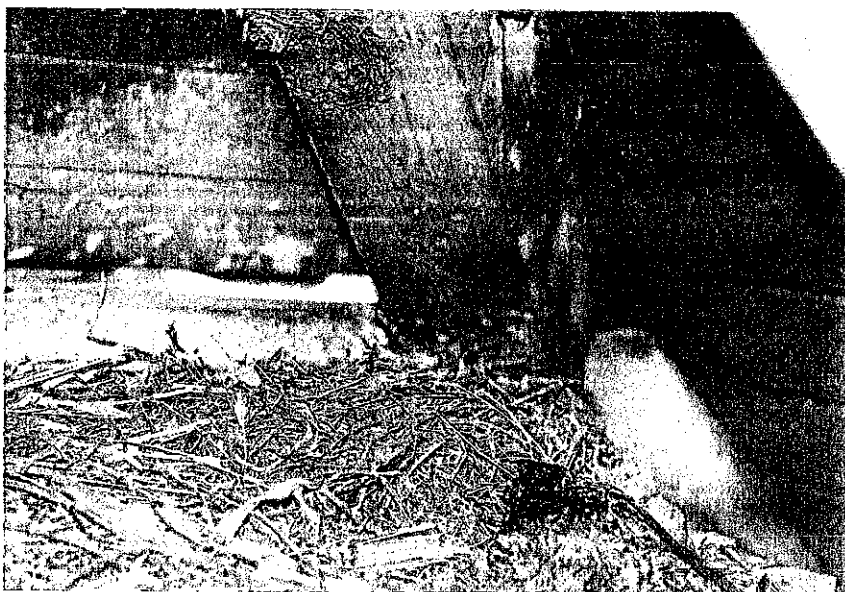
Zakrzewo, dnia 18 MAR 2022

W O J T

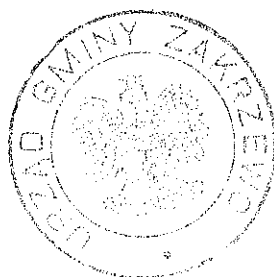
mgr Marek Buława

Fot. 3. Opierzenie dachu, w którym stwierdzono zgrupowanie karlików małych *Pipistrellus pipistrellus*

Fot. 4. Gniazdo szpaka (*Sturnus vulgaris*) z martwym ptakiem obok

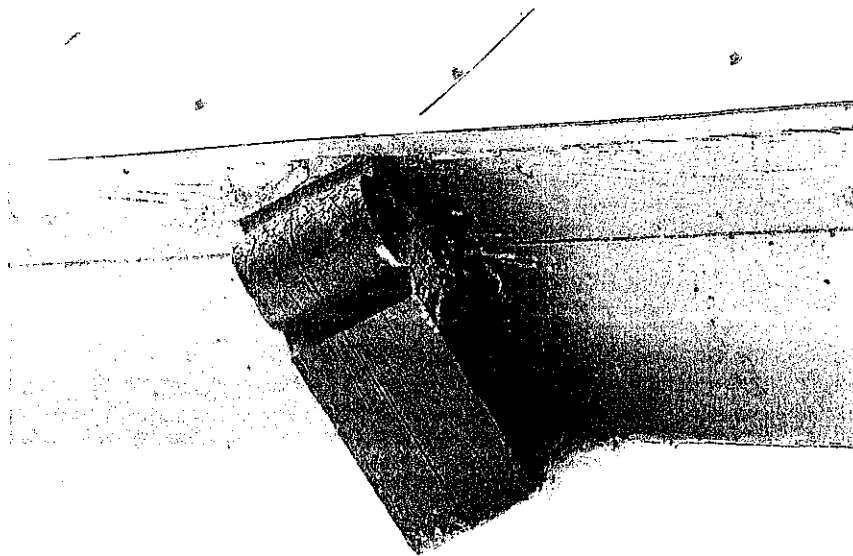

Zgodność z oryginałem

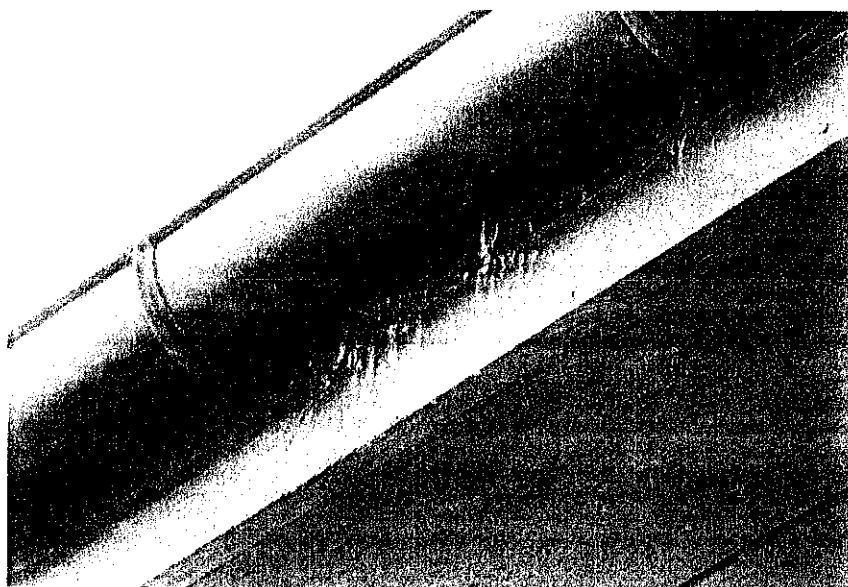
... stwierdzam ...

Zakrzewo, dnia 18 MAR 2022

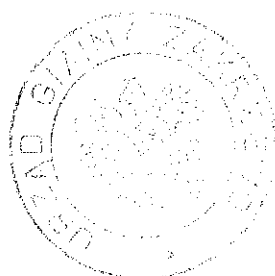
mgr Marek Buława

Fot. 5. Otwór w podbitce dachowej i obielenia świadczące o obecności ptaków

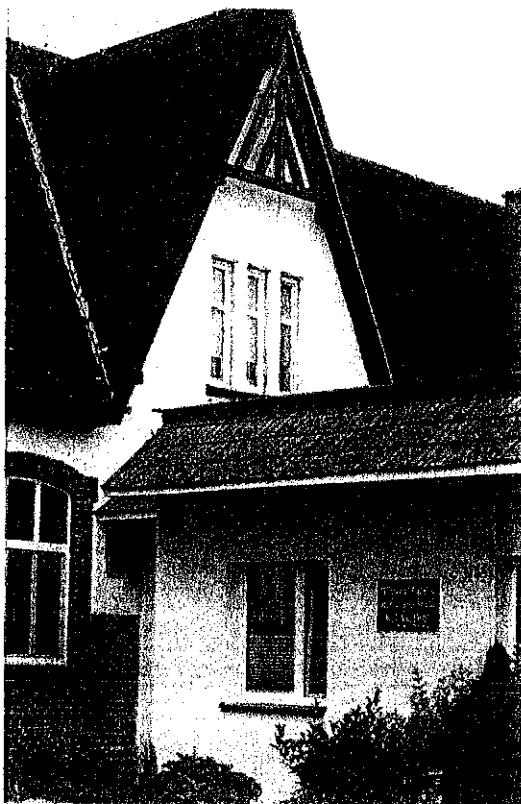

Fot. 6. Obielenia świadczące o obecności ptaków w pasie podrynnowym

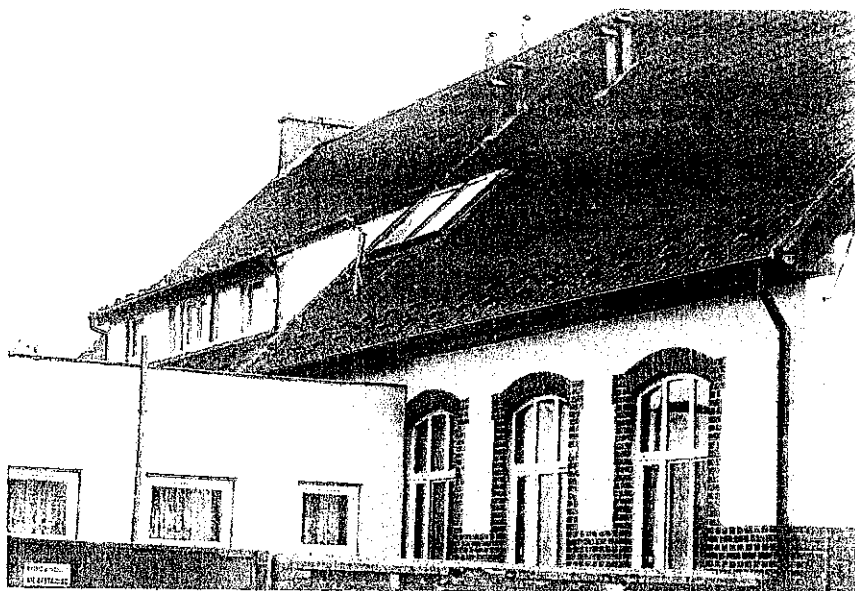

1/8. MAR. 2022

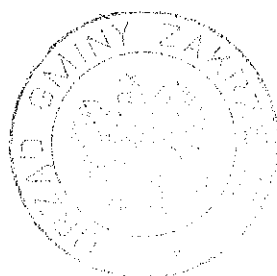
WÓJT
mgr Marek Buława 10

Fot. 7. Elewacja wschodnia. Budynek główny oraz dobudówka.

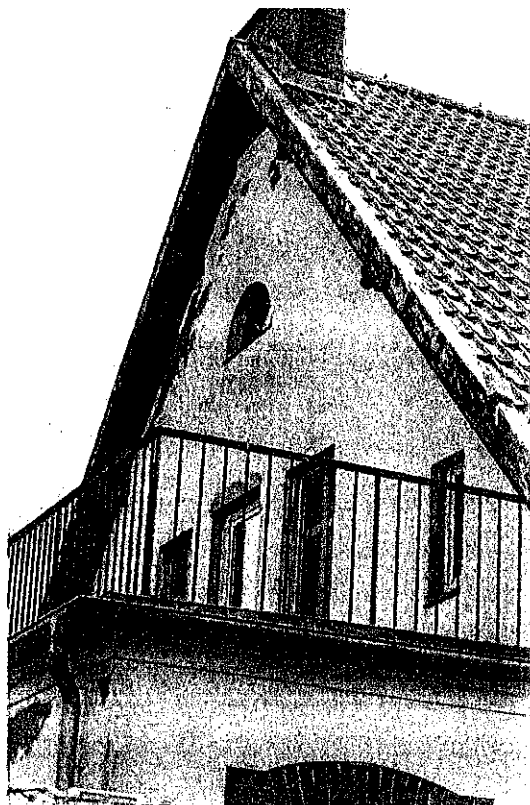
Fot. 8. Elewacja zachodnia. Budynek główny oraz dobudówka - łącznik prowadzący do kotłowni.

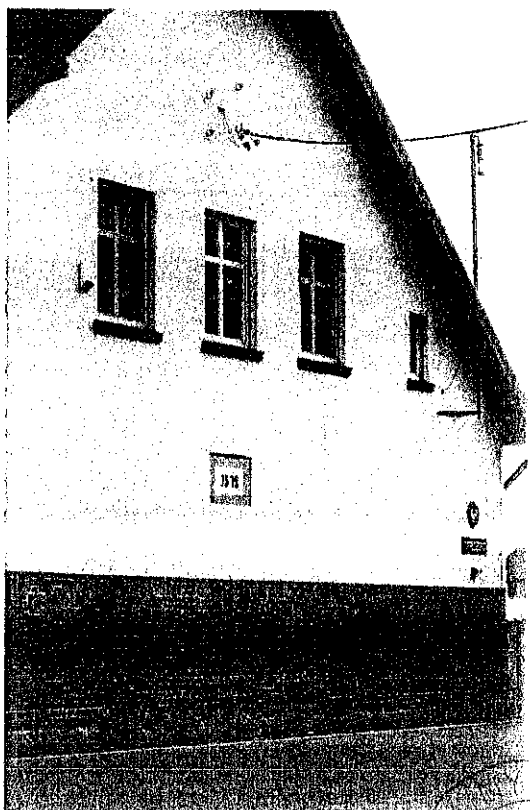
Zgodność z oryginałem
- stamp -
Zakrzewo, dnia 18. MAR. 2022

WÓJT

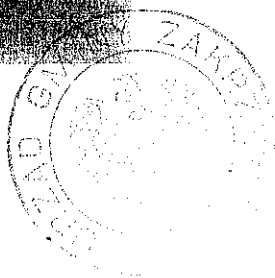
mgr Marek Buława 11

Fot. 9. Północny szczyt budynku

Fot. 10. Południowy szczyt budynku

18.03.2022
- Stwierdzam -

Zakrzewo, dnia 1/8 MAR 2022

WOJT

mgr Marek Buława